

УДК 37.017.7:373.24

DOI 10.31654/2663-4902-2022-PP-4-17-23

Матвієнко С. І.

кандидат педагогічних наук, доцент кафедри дошкільної освіти
Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя
masvet9@gmail.com
orcid.org/0000-0001-7591-1683

**ОСОБЛИВОСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАСТУПНОСТІ
У НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОМУ ВИХОВАННІ
СТАРШИХ ДОШКІЛЬНИКІВ І МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ**

У статті проаналізовано проблему забезпечення наступності в національно-патріотичному вихованні дітей старшого дошкільного віку та учнів молодших класів НУШ. Коротко окреслено результати аналізу державної законодавчо-нормативної бази з питань забезпечення наступності між дошкільною та початковою ланками освіти. Проаналізовано наукові підходи до визначення поняття «наступність». Вказано, що наступність є однією із концептуальних засад національної освіти, поряд з такими, як спадкоємність, перспективність, неперервність тощо. Наступність між дошкільною та початковою ланками розглядається як важлива умова безперервної освіти та виховання дитини. Визначено, яке місце посідає національно-патріотичне виховання в освітньо-виховному процесі закладу дошкільної освіти та початкової школи. Зазначено, що основною метою національно-патріотичного виховання є передача молодому поколінню духовної та матеріальної культури українського народу, його світоглядних цінностей, ментальних установ тощо. Процес національно-патріотичного виховання повинен урахувати політичні та суспільно-економічні реалії країни, мати випереджувальний характер, формувати в свідомості молодого покоління національну ідею, духовно осмислений, рефлексивний патріотизм. Висвітлено освітньої та виховної роботи у закладі дошкільної освіти та початковій школі з національно-патріотичного виховання. На основі здійсненого аналізу з проблеми наступності між ланками дошкільної та початкової освіти автором виділено ряд особливостей даного принципу щодо його забезпечення у процесі національно-патріотичного виховання. Вказано, що запровадження особистісно орієнтованого, вікового, індивідуального підходів до наступності забезпечить зв'язок між виховними просторами дошкільної та початкової освіти, сприятиме їх об'єднанню щодо формування активної патріотичної позиції дитини.

Ключові слова: наступність, національно-патріотичне виховання, заклад дошкільної освіти, початкова школа, діти старшого дошкільного віку, учні.

Постановка проблеми. Однією із концептуальних засад національної освіти є необхідність забезпечення наступності між різними ланками освіти, у тому числі – між дошкільною та початковою освітою, що розглядається як умова забезпечення гармонійного та оптимального розвитку особистості. Завдяки наступності можна забезпечувати цілісність та ефективність освітнього процесу в системі дошкільної і початкової освіти. Наступність є процесом двостороннім, який на ступені дошкільного дитинства формує фундаментальні особистісні якості дитини щодо її подальшого навчання, а на ланці початкової школи – спирається на наявні досягнення дошкільника, розвиває накопичений ним потенціал, примножує його в різних видах навчальної, виховної роботи. Зважаючи на нинішні складні умови соціального неспокою в Україні, на сьогодні особливо загострилося питання щодо посилення засад національно-патріотичного виховання дітей, учнівської та студентської молоді в освітніх і позашкільних закладах. Необхідністю пошуку шляхів забезпечення ефективності наступності національно-патріотичного виховання дітей 6–7 років та учнів молодших класів обґрунтовується актуальність даної статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Важливі аспекти проблеми наступності відображені у дослідженнях А. Богуш, В. Боднар, Е. Вільчковського, Г. Григоренко, Н. Каньоси, О. Ковшар, О. Кононко, Ю. Косенко, В. Кривди, К. Крутій, Н. Кудикіної, Н. Лисенко, Г. Назаренко, О. Поліщук, О. Савченко, Т. Степанової, О. Яструб та інших вчених. Проблема забезпечення наступності в патріотичному вихованні дітей старшого дошкільного віку та учнів молодших класів у різних її аспектах вивчалася Т. Гриців, Л. Задорожною-Княгницькою, Г. Головіною, І. Луценко, Т. Філімоновою, С. Якименко та іншими дослідниками.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Як визначив здійснений нами аналіз наукових джерел, проблема забезпечення наступності стосовно реалізації засад національно-патріотичного виховання у ЗДО та ЗЗСО у більшості наукових робіт досліджувалася на основі попередньої редакції державного стандарту дошкільної освіти – БКДО в Україні (ред. 2012 р.). Необхідністю осучаснення теоретичних підходів до забезпечення наступності між зазначеними вище освітніми ланками стосовно національно-патріотичного виховання дітей старшого дошкільного віку та учнів початкової школи обумовлено необхідність виконання даного дослідження.

Мета статті: розглянути специфіку наступності у національно-патріотичному вихованні старших дошкільників і молодших школярів та визначити особливості, які характеризують ефективність даного процесу.

Викладення основного матеріалу дослідження. У галузі педагогічної діяльності наступність відіграє роль як умова засвоєння новими поколіннями знань, накопичених людством. Видатний педагог В. Сухомлинський говорив: «наступність в навчанні – це, з одного боку, продумана підготовка учнів до здобування нових знань і, з другого, – уміння вчителя під час викладення нового матеріалу опиратися на ті знання, які вже є у школярів, розвивати і вдосконалювати їх» [15, с. 301].

Наступність є діалектичною закономірністю розвитку всіх життєвих явищ, чим забезпечується процес безперервної еволюції. Завдяки наступності на фундаменті раніше сформованих надбань надбудовуються нові, які зберігають у собі елементи своїх попередників. Уперше теоретичне обґрунтування поняття «наступність у навчанні» було здійснено Е. Баллером та Г. Ісаєнко, ставши надалі предметом численних наукових досліджень у вітчизняній і зарубіжній науці.

Так, у дисертаційному дослідженні Г. Назаренко зазначено, що «проблема наступності має комплексний і міждисциплінарний характер, перебуваючи на перетині проблемних сфер педагогіки, психології, філософії, соціології, фізіології. Тому її сучасний стан характеризується різнобічністю охоплення багатьох питань та неоднозначністю їх трактування» [12, с. 1]. У більшості наукових робіт поняття «наступність» пов'язується з процесом навчання, визначаючи її як дидактичний принцип, що забезпечує послідовність і систематичність у навчанні, зв'язок між знаннями (С. Гончаренко, О. Мороз).

Дослідник Н. Каньоса, на основі аналізу законодавчо-нормативної бази в контексті запровадження засад НУШ, характеризує наступність як «багатоаспектне педагогічне явище, визначається як необхідний зв'язок між явищами; між новим і попереднім, між різними етапами або щаблями розвитку. Але при всьому цьому сутність наступності полягає в збереженні тих чи інших елементів цілого або окремих сторін його організації під час переходу від одного етапу до іншого» [7, с. 261].

З метою забезпечення наступності МОН України розробило нормативно-правове та методичне забезпечення супроводу дітей старшого дошкільного віку напередодні вступу до школи. У ряді листів, наказів, рекомендацій МОН України регламентовано організацію освітнього процесу в дошкільній і початковій ланках [5]. Зокрема, в «Інструктивно-методичних рекомендаціях щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти» говориться про те, що тенденції розвитку дошкільної та початкової освіти в умовах реформування загальної середньої освіти на засадах Концепції Нової української школи [9] мають багато спільного. У цьому документі звертається увага початкової школи на необхідність зберегти наступність із періодом дошкільного дитинства щодо забезпечення подальшого становлення особистості дитини, її розвитку за усіма напрямками (фізичним, інтелектуальним, естетичним,

соціальним тощо) розвитку; формування у дитини ціннісного ставлення до рідного краю, держави, національної культури тощо.

Національно-патріотичне виховання, на думку І. Беха, А. Богуш, М. Боришевського – це процес, який формує у особистості її причетність до історії, культури, традицій свого краю та свого народу, любов до Батьківщини, уболівання за долю народу та його майбутнє.

Дослідниця Т. Філімонова на основі аналізу проблеми забезпечення наступності, вказує на те, що національно-патріотичне виховання є однією із нагальних потреб не тільки держави, але й самої особистості. Стосовно державних завдань – йдеться про формування у дітей і молоді національної свідомості, виховання патріотів, свідомих громадян, які підтримують політику своєї держави та її спрямованість на європейське визначення, здатних до оборони своєї країни. Особистісна патріотична позиція визначається «своєю діяльнісною любов'ю до Батьківщини прагне досягти взаємності з метою створення умов для вільного саморозвитку та збереження індивідуальності [16, с. 277].

Як зазначено у Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді, національно-патріотичне виховання базується на таких цінностях, як: національна гідність, пошана до власної історії та культури, мови, символів, до Конституції країни [8, с. 2].

Нам імponує думка І. Луценко стосовно того, що збереження й примноження духовно-моральних цінностей українського народу, формування у молодого покоління національно-патріотичного світогляду, національної культурної ідентичності є провідним напрямом національно-патріотичного виховання й має реалізовуватися усіма ланками освітньої системи на засадах неперервності, спадкоємності, наступності [10, с. 225].

Головне завдання закладів освіти у реалізації завдань національно-патріотичного виховання, як зазначено у рекомендаціях МОН України «Про національно-патріотичне виховання у закладах освіти у 2019–2020 навчальному році», – побудова освітньо-виховного процесу таким чином, щоб його організація базувалася на прикладах авторитетних педагогів, захисників Вітчизни, реалізувалася в україномовному виховному середовищі, на основі поваги до засад державності, національної культури, на патріотично-діяльній основі [14, с. 3]. У контексті реалізації принципу наступності, національно-патріотичне виховання повинно здійснюватися на основі системного підходу з урахуванням вікових особливостей, пізнавальних можливостей як дітей старшого дошкільного віку, так і молодших школярів.

У новій редакції державного стандарту дошкільної освіти – Базовому компоненті (2021 р.) підтверджено пріоритетність наступності й перспективності розвитку дитини на перших двох ланках здобуття нею освіти за усіма компетентностями [1, с. 4]. Наступність передбачає синхронізацію визначених державними стандартами (БҚДО та ДСПО) основних компетентностей дитини на рівні дошкільної та початкової освіти. У контексті формування життєво необхідних компетентностей як дитини-дошкільника, так і учня молодших класів є такі, що пов'язані із формуванням патріотичних почуттів, національної свідомості, володінням рідною мовою, знанням культури українського народу. Перш за все, це соціально-громадянська, культурна, мовленнєва та ряд інших компетентностей.

Як стверджує О. Яструб, кожна із компетентностей Базового компоненту дошкільної освіти продовжує формуватися в початковій школі й це надає наступності означених освітніх ланок [18, с. 474]. Кожною із них реалізуються, у тому числі, й завдання національно-патріотичного виховання за дотримання певних етапів проведення такої роботи. Найбільш відомою етапізацією процесу національно-патріотичного виховання є така, що запропонована О. Вишневським. Вчений виокремив три етапи у розвитку національної свідомості (етнічний, територіальний, державницький). На період 6–9-го років життя припадає етап раннього територіального самоусвідомлення особистості, який О. Вишневський називав «колискою патріотизму», етапом раннього етнічно-територіального самоусвідомлення особистості [2, с. 474].

С. Матвієнко проаналізовано специфіку патріотичного виховання у період старшого дошкільного дитинства. Зазначено, що цей віковий період надає можливість

формувати ставлення особистості до рідного дому, краю, соціуму, культури свого народу. У роботі з дошкільниками використовується такі культурологічні фактори, як: вивчення традицій, сімейних обрядів, родинно-побутової звичаєвості. Інакше ці фактори називаються народознавчими [11, с. 187].

Н. Охріменко доповнює перелік традиційних та інноваційних форм і методів національно-патріотичного виховання дітей 6–7 років такими, що використовуються у контексті художнього краєзнавства (прямого та опосередкованого). У цьому напрямі роботи діти вивчають історико-культурну спадщину свого міста, села, краю. Дослідниця вказує на те, що до практики закладів освіти все активніше входять так звані краєзнавчі гуртки. «Метою їх діяльності, – зазначає Н. Охріменко, – є не тільки вивчення рідного краю, але й залучення дітей і молоді до активного відпочинку, різних форм оздоровчої, патріотичної роботи тощо» [13, с. 33].

Н. Калита, М. Пантук надали науковий аналіз основ національно-патріотичного виховання в освітньому процесі сучасної початкової школи. Дослідники зазначають, що основними формами та методами патріотично-виховної роботи тут є: проектна діяльність, бесіди, вікторини, різні види ігор, виставки, тематичні стенди, дитяче волонтерство, екскурсії до музеїв тощо [6, с. 22]. На думку Н. Калити та М. Пантук, слід звернути увагу на позаурочні форми роботи, а також на забезпечення єдності сім'ї та школи у справі виховання громадянина та патріота. Задля досягнення ефективності у даному напрямі роботи з учнями початкової школи, вважають дослідники, слід спиратися на ті види роботи, до яких долучалися діти, відвідуючи дитячий садок. Першорядно – це форми народознавчої роботи, а також ті, які стосуються співпраці з родиною [Там само].

С. Якименко вказує на те, що підґрунтям для патріотичного виховання учнів початкової школи є не тільки моральне, але й правове та політичне виховання, які реалізуються у процесі проведення спеціальних навчальних занять і форм позакласної роботи; на створення демократичного середовища, яке сприятиме формуванню соціальної та комунікативної компетентності молодших школярів [17, с. 284]. Дослідниця наголошує на необхідності забезпечення наступності у національно-патріотичному вихованні між освітніми ланками, у тому числі – через формування готовності педагогів до ефективної патріотично-виховної роботи.

На нашу думку, реалізація наступності в національно-патріотичному вихованні в системі освітніх організацій можлива за виконання наступних умов:

1. Цілеспрямованій, безперервній, послідовній взаємодії освітніх організацій всіх рівнів [4].

2. Діалектичному взаємозв'язку цілей, завдань, змісту, форм, методів, послідовних етапів розвитку патріотичних якостей особистості, де кожен наступний етап спирається на попередній і створює перспективу для розвитку патріотизму в подальшому.

Специфіка дієвості наступності в освітніх організаціях обумовлена єдністю загального і специфічного. До загального можна віднести те, що цей процес організується виходячи з мети та завдань національно-патріотичного виховання, визначених на державному рівні. Специфічним є те, що діти дошкільного віку та учні молодших класів належать до різних вікових груп, мають індивідуальні перспективи розвитку [3, с. 27].

У контексті реалізації принципу наступності у національно-патріотичному вихованні дітей старшого дошкільного віку та учнів молодших класів на основі аналізу праць провідних фахівців з даної наукової проблеми, можна виокремити ряд *особливостей*, які, на нашу думку, впливають на ефективність даного процесу:

- 1) застосування особистісно-орієнтованого та індивідуального підходу до кожної дитини / кожного учня;

- 2) суттєве значення щодо цього визначає спільна діяльність і спілкування усіх суб'єктів патріотично-виховного процесу як на кожній із освітніх ланок, так і у взаємодії освітніх інститутів (наприклад, проведення спільних системних заходів у системі «дитячий садок – школа», де беруть участь діти, їхні батьки, педагоги, члени громади тощо);

3) збереження усього позитивного, що було досягнуто у національно-патріотичному вихованні на попередньому етапі та опора на нього на наступному рівні;

4) заходи, які проводяться, повинні мати комплексний і системний характер задля синергетичного впливу на розвиток особистості;

5) наступність у патріотичному вихованні особистості забезпечується цілеспрямованістю, послідовністю та безперервністю педагогічної діяльності;

6) обов'язковою умовою є проведення моніторингу якості процесу виховання патріотизму на кожному етапі його реалізації та внесення необхідних корективів.

Висновки. Національно-патріотичне виховання дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку є важливим, специфічним етапом патріотичного виховання особистості, закладання основ національної свідомості. На дошкільний і молодший шкільний вік припадає етап раннього етнічно-територіального самоусвідомлення, що є підґрунтям національно-патріотичного виховання. Процес патріотичного виховання дітей дошкільного віку, організований у закладі дошкільної освіти та у перших класах школи, мають багато спільного щодо добору форм і методів роботи. Забезпечення наступності у даному процесі сприятиме послідовній реалізації мети та завдань національно-патріотичного виховання молодого покоління, визначених в ряді державних законодавчо-нормативних документів.

Перспективи подальших наукових розвідок пов'язані із теоретичним обґрунтуванням потенціалу художнього краєзнавства як дієвого засобу забезпечення наступності у патріотичному вихованні дітей 6–7 років та учнів молодшої школи у процесі ознайомлення з історико-культурною спадщиною рідного краю.

Література

1. Базовий компонент дошкільної освіти (Державний стандарт дошкільної освіти). Наказ Міністерства освіти і науки України № 33 від 12 січня 2021 р. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyiosviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya> (дата звернення: 10.03.2023).

2. Вишневський О. І. Теоретичні основи сучасної української педагогіки: посібн. для студентів вищих навчальних закладів. Дрогобич: Коло, 2003. 528 с.

3. Задорожна-Княгницька Л. В., Головіна Г. О. Наступність національного виховання дітей дошкільного та молодшого шкільного віку як педагогічна проблема. *Альманах науки. Науковий журнал*. № 7 (40) липень 2020 р. Київ: ФОП Камінська А.П. С. 23–28.

4. Закон України «Про освіту». URL: https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-11.htm

5. Інструктивно-методичні рекомендації щодо забезпечення наступності дошкільної та початкової освіти. Додаток до листа МОН України від 19.04.2018 № 1/9-249. URL: <https://nus.org.ua/news/mon-rozrobylo-rekomendatsiyi-shhodo-nastupnosti-doshkilnoyita-pochatkovoyi-osvity/>

6. Калита Н., Пантюк М. Національно-патріотичне виховання учнів початкової школи. *Молодь і ринок*. 2021. № 10 (196). С. 19–24.

7. Каньоса Н. Наступність дошкільного та початкового навчання в умовах Нової української школи. *Педагогічна освіта: теорія і практика: збірник наукових праць*. 2019. Вип. 26. Ч. 2. С. 260–266.

8. Концепція національно-патріотичного виховання дітей та молоді. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5d5/279/7ca/5d52797ca746c359374718.pdf>

9. Концепція «Нова українська школа». URL: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczija.pdf> (дата звернення 10.03.2023)

10. Луценко І. Неперервність процесу формування активно-патріотичної позиції дитини у виховному просторі дошкільної і початкової освіти. 2016. С. 225–229. URL: <http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/17269>

11. Матвієнко С. І. Специфіка патріотичного виховання у дошкільному дитинстві. Соціально-моральний розвиток і виховання дітей дошкільного віку: кол. моногр. за заг. ред. О. Л. Кононко. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2020. С. 169–198.

12. Назаренко Г. І. Організаційно-педагогічні умови забезпечення наступності в навчанні дітей дошкільного та молодшого шкільного віку. Автореф. дис. ... канд. пед. наук: спец. 13.00.09. Харків, Харківський держ. педагогічний ун-т ім. Г.С.Сковороди. 2002. 20 с.

13. Охріменко Н. П. Форми організації роботи щодо ознайомлення дошкільників з рідним краєм. *Сучасні реалії та перспективи розвитку освіти*. 2020. С. 32–34.
14. Про національно-патріотичне виховання у закладах освіти: рекомендації МОН України. URL: <https://pon.org.ua/index.php?do=download&id=2275>
15. Сухомлинський В. О. Вибрані твори: у 5 т. Київ: Рад. шк., 1977. Т. 4. 637 с.
16. Філімонова Т. В. Проблема наступності в національно-патріотичному вихованні дітей старшого дошкільного віку та учнів перших класів. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. 2019. Вип. 67. С. 275–278.
17. Якименко С. Підготовка майбутніх учителів початкової освіти до наступності формування національно-патріотичної самосвідомості старших дошкільників та молодших школярів. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова*. 2019. Вип. 71. С. 282–285.
18. Яструб О. О. Синхронізація компетентностей дошкільної та початкової освіти як вимога сьогодення. *Науковий вісник Ужгородського університету. Серія «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2021. Вип. 1 (48). С. 473–477.

Reference

1. Bazovyi komponent doshkilnoi osvity (Derzhavnyi standart doshkilnoi osvity). Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy № 33 vid 12 sichnia 2021 r. URL: <https://mon.gov.ua/ua/npa/pro-zatverdzhennya-bazovogo-komponenta-doshkilnoyiosviti-derzhavnogo-standartu-doshkilnoyi-osviti-nova-redakciya> (data zvernennia:10.03.2023) [in Ukrainian].
2. Vyshnevskiy, O.I. (2003). Teoretychni osnovy suchasnoi ukrainskoi pedahohiky. Drohobych: Kolo [in Ukrainian].
3. Zadorozhna-Kniahnytska, L.V. & Holovina, H.O. Nastupnist natsionalnoho vykhovannia ditei doshkilnoho ta molodshoho shkilnoho viku yak pedahohichna problema. Almanakh nauky. Naukovyi zhurnal. № 7 (40) lypen 2020 r. Kyiv: FOP Kaminska A.P [in Ukrainian].
4. Zakon Ukrainy «Pro osvitu». URL: https://kodeksy.com.ua/pro_osvitu/statja-11.htm-nazva-z-ekranu [in Ukrainian].
5. Instruktyvno-metodychni rekomendatsii shchodo zabezpechennia nastupnosti doshkilnoi ta pochatkovoї osvity. Dodatok do lysta MON Ukrainy vid 19.04.2018 № 1/9-249. URL: <https://nus.org.ua/news/mon-rozrobilo-rekomendatsiyi-shhodo-nastupnosti-doshkilnoyi-ta-pochatkovoyi-osvity/> [in Ukrainian].
6. Kalyta N. & Pantiuk M. (2021). Natsionalno-patriotychne vykhovannia uchniv pochatkovoї shkoly. *Molod i rynok*, 10 (196), 19–24 [in Ukrainian].
7. Kanosa N. (2019). Nastupnist doshkilnoho ta pochatkovoho navchannia v umovakh Novoi ukrainskoi shkoly. *Pedahohichna osvita: teoriia i praktyka*, 26, 2, 260–266 [in Ukrainian].
8. Kontsepsiia natsionalno-patriotychnoho vykhovannia ditei ta molodi. Rezhym dostupu: <https://mon.gov.ua/storage/app/uploads/public/5d5/279/7ca/5d52797ca746c359374718.pdf> [in Ukrainian].
9. Kontsepsiia «Nova ukrainska shkola». URL: <http://mon.gov.ua/%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8%202016/12/05/konczepczya.pdf> (data zvernennia 10.03.2023) [in Ukrainian].
10. Lutsenko, I. (2016). Neperervnist protsesu formuvannia aktyvno-patriotychnoi pozytsii dytyny u vykhovnomu prostori doshkilnoi i pochatkovoї osvity. URL:<http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/17269> [in Ukrainian].
11. Matvienko, S.I. (2020). Spetsyfika patriotychnoho vykhovannia u doshkilnomu dytynstvi. *Sotsialno-moralnyi rozvytok i vykhovannia ditei doshkilnoho viku*: kol. monohr. za zah. red. O. L. Kononko. Nizhyn: NDU im. M. Hoholia [in Ukrainian].
12. Nazarenko, H.I. (2002). Orhanizatsiino-pedahohichni umovy zabezpechennia nastupnosti v navchanni ditei doshkilnoho ta molodshoho shkilnoho viku. Avtoref. dys. ... kand. ped. nauk. Kharkivskiy derzh. pedahohichnyi un-t im. H.S.Skovorody [in Ukrainian].
13. Okhrimenko, N.P. (2020). Formy orhanizatsii roboty shchodo oznaiomlennia doshkilnykiv z ridnym kraiem. Suchasni realii ta perspektyvy rozvytku osvity [in Ukrainian].
14. Pro natsionalno-patriotychne vykhovannia u zakladakh osvity: rekomendatsii MON Ukrainy. URL: <https://pon.org.ua/index.php?do=download&id=2275> [in Ukrainian].
15. Sukhomlynskyi, V.O. (1977). Vybrani tvory. Kyiv: Rad. shk. Vol. 4. [in Ukrainian].
16. Filimonova, T.V. (2019). Problema nastupnosti v natsionalno-patriotychnomu vykhovanni ditei starshoho doshkilnoho viku ta uchniv pershykh klasiv. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Dragomanova*, 67, 275–278 [in Ukrainian].

17. Lakymenko, S. (2019). Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovoï osvity do nastupnosti formuvannia natsionalno-patriotychnoi samosvidomosti starshykh doshkilnykiv ta molodshykh shkoliariv. *Naukovyi chasopys NPU imeni M. P. Drahomanova*, 71, 282–285 [in Ukrainian].

18. Lastrub, O.O. (2021). Synkronizatsiia kompetentnosti doshkilnoi ta pochatkovoï osvity yak vymoza sohodennia. *Naukovyi visnyk Uzhhorodskoho universytetu*, 1 (48), 473–477 [in Ukrainian].

Matvienko S.

Candidate of Pedagogic Sciences (PhD),
Docent of the Department of Preschool Education
Nizhyn Mykola Gogol State University
masvet9@gmail.com
orcid.org/0000-0001-7591-1683

PECULIARITIES OF ENSURING CONSISTENCY IN NATIONAL AND PATRIOTIC EDUCATION AMONG OLDER PRESCHOOLERS AND YOUNGER SCHOOL STUDENTS

The paper focuses on the topical problem concerning ensuring consistency in national and patriotic education among children of older preschool age and younger school students at New Ukrainian School (NUS). The article gives a brief outline describing the results of the analysis of the state legislative and regulatory framework on issues of ensuring consistency between preschool and primary education.

Due to the examination of scholarly and pedagogical literature, the place of national and patriotic education in the educational process of preschool and primary school education institutions is determined. Academic approaches to defining the concept of "consistency" have been analyzed in the article. It is stated that consistency between preschool and primary levels is considered as an important condition for continuous education and upbringing of a child. That is why consistency is regarded as one of the conceptual foundations of national education, along with succession, perspective, continuity, etc.

It is determined that the primary goal of national and patriotic education is to transfer to the young generation the spiritual and material culture of the Ukrainian people, their worldview values, mental settings, etc. The basics of educational work in a preschool institution and primary school for national and patriotic education are highlighted. The process of national and patriotic education should take into account the political and socio-economic realities of the country, have a proactive nature, and form in the minds of the young generation a national idea, a spiritually meaningful, reflective patriotism.

It is indicated that the introduction of person-oriented, age-based, individual approaches to consistency will ensure a connection between the educational spaces of preschool and primary education, will contribute to their unification in the formation of an active patriotic position of the child.

Key words: consistency, national and patriotic education, primary school education institution, primary school, children of older preschool age, students.